

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII- 1316 11, 20 IR 30 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 17¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP- 231 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIO K. VILKAUSKO PASIŪLYMŲ DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII- 1316 11, 20 IR 30 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 17¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP- 231

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. kovo 31 d. sprendimo Nr. SV-S-73 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.3 papunktį ir Seimo valdybos 2021 m. balandžio 7 d. sprendimo Nr. SV-S-77 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 6 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

1. Nepritarti Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 11, 20 ir 30 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 17¹ straipsniu įstatymo projektui Nr. XIVP-231 (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1.1. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte dėstoma, kad neretai savivaldybės administracijos direktorius pasirenka ne geriausią, bet antrą pagal atrankos rezultatus pretendentą į seniūno (savivaldybės administracijos filialo ar biudžetinės įstaigos vadovo) (toliau – seniūnas) pareigas, kuris dažnai būna lojalus jį į pareigas priimančiam asmeniui. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte taip pat nurodyta, kad pagal siūlomą nustatyti teisinį reguliavimą Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota įstaiga atrinktų ir savivaldybės administracijos direktoriui pateiktų tik vieną geriausiai centralizuotame konkurse įvertintą pretendentą į seniūno pareigas ir kad tokiu būdu būtų siekiama, jog į seniūnų pareigas atranka būtų skaidri ir teisinga, o į šias pareigas būtų priimama vadovaujantis ne lojalumo, bet profesionalumo kriterijumi. Pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 11 straipsnio 2 dalį, į įstaigos vadovo, įstaigos vadovo pavaduotojo ir įstaigos padalinio vadovo pareigas priimančiam asmeniui Vyriausybės įgaliota įstaiga atranka du geriausiai centralizuotame konkurse įvertintus pretendentes. Į pareigas priimančias asmuo priima galutinį sprendimą, kurį iš šių pretendentų priimti į valstybės tarnautojo pareigas (Valstybės tarnybos įstatymo 11 straipsnio 3 dalis). Taigi, šios nuostatos įtvirtina bendrą (vienodą) centralizuotos atrankos į visų įstaigų vadovų, jų pavaduotojų ir įstaigų padalinių vadovų pareigas modelį. Taikant šį modelį, galima atrinkti ir į pareigas priimančiam asmeniui pateikti du geriausiai įvertintus pretendentes, kurių kompetencijos ir gebėjimai, reikalingi pareigybės aprašyme nustatytoms funkcijoms tinkamai atlikti, ir tinkamumas eiti valstybės tarnautojo pareigas nekelia abejonių, o į pareigas priimančiam asmeniui suteikia diskreiją galutinai apsispręsti, kurį iš jam pateiktų pretendentų pasirinkti. Tačiau Įstatymo projekte siūlomas Valstybės tarnybos įstatymo 11 straipsnio 2 dalies pakeitimas sudarytų teisines prielaidas dalį įstaigų ir jų padalinių vadovų (šiuo atveju – seniūnus) atrinkti taikant kitokią atrankos tvarką, kuri neužtikrintų bendro (vienodo) centralizuotos atrankos į įstaigų vadovų, jų pavaduotojų ir įstaigų padalinių vadovų pareigas modelio veikimo (taikymo), kai į pareigas priimančiam asmeniui pateikiami ne vienas, o du geriausiai įvertinti pretendentai, taip pat apribotų į pareigas priimančių asmenų diskreiją pasirinkti

konkretų pretendentą ir sudarytų sąlygas nustatyti papildomas išimtis, kai ir į kitų įstaigų vadovų, jų pavaduotojų ir įstaigų padalinių vadovų pareigas būtų atrankami ne du, o vienas pretendentas. Įstatymo projekte siūlomas atrankos į seniūnų pareigas tvarkos pakeitimas neleistų pasiekti Įstatymo projekto tikslų, nes ir vienas atrinktas pretendentas gali būti lojalus į pareigas priimančiam asmeniui, be to, remiantis tais pačiais Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateiktais teisinio reguliavimo keitimo argumentais, galima spręsti, kad ir į kitas įstaigų vadovų, jų pavaduotojų ar įstaigų padalinių vadovų pareigas pateikti du pretendentai ar vienas iš jų gali būti lojalūs į pareigas priimančiam asmeniui, tad prireiktų ir į šias pareigas pakeisti atrankos tvarką taip, kaip keičiama atrankos į seniūnų pareigas tvarka. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, manytina, kad atrankos į seniūnų pareigas tvarkos pakeitimas nėra tinkamai pagrįstas. Atrankos į seniūno pareigas skaidrumą, teisingumą ir atrinktų pretendentų profesionalumą leidžia užtikrinti galiojantis teisinis reguliavimas.

1.2. Įstatymo projekto 2 straipsnyje keičiamo Valstybės tarnybos įstatymo 17¹ straipsnyje siūloma nustatyti detalią karjeros valstybės tarnautojų teisės į mentorius pagalbą įgyvendinimo tvarką – nustatomas baigtinis sąrašas atvejų, kada gali būti prašoma suteikti mentorius pagalbą, terminas, per kurį turi būti pateiktas prašymas suteikti mentorius pagalbą, tokį prašymą gavusio valstybės ir savivaldybės institucijos ir įstaigos vadovo veiksmai, mentorius pagalbos teikimo laikotarpis, mentorius pagalbą galintys teikti asmenys, įtvirtinama galimybė mokėti atskirą priemoką už mentorius pagalbos teikimą. Pažymėtina, kad toks detalus mentorius pagalbos teikimo reglamentavimas nustatytų naujus reikalavimus valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vadovams ir mentorius pagalbos prašantiems valstybės tarnautojams, nors šių reikalavimų tikslingumas nėra pagrįstas, pavyzdžiui, nustačius baigtinį sąrašą atvejų, kada galima prašyti mentorius pagalbos, gali prireikti ir kitais Valstybės tarnybos įstatymo 17¹ straipsnio 1 dalyje nenustatytais atvejais prašyti mentorius pagalbos, pvz., valstybės tarnautojui grįžus po nėštumo ir gimdymo atostogų ar atostogų vaikui prižiūrėti, grįžus į eitas pareigas po laikino perkėlimo į kitas pareigas užsienyje pagal Valstybės tarnybos įstatymo 25 straipsnį. Pagal keičiamo Valstybės tarnybos įstatymo 17¹ straipsnio 1 dalį, prašymas suteikti mentorius pagalbą turi būti pateiktas per 5 darbo dienas nuo karjeros valstybės tarnautojo pirmosios pareigų ėjimo dienos, tačiau karjeros valstybės tarnautojas poreikį gauti mentorius pagalbą gali suvokti (nustatyti) ir vėlesniame tarnybos etape, t. y. vėliau kaip po 5 darbo dienų nuo pirmosios pareigų ėjimo dienos, todėl siūloma nuostata ribotų teisės į mentorius pagalbą įgyvendinimą ir neatsižvelgtų į realius karjeros valstybės tarnautojo poreikius. Keičiamo Valstybės tarnybos įstatymo 17¹ straipsnio 2 dalyje nustatoma, kad mentorius pagalba gali būti teikiama ne trumpesniam kaip vieno mėnesio ir ne ilgesniam kaip dviejų mėnesių laikotarpiui, tačiau toks teisinis reguliavimas neleistų individualizuoti konkretaus karjeros valstybės tarnautojo poreikių gauti mentorius pagalbą, kai galbūt reikėtų trumpesnės arba ilgesnės trukmės mentorius pagalbos, nei yra siūloma Įstatymo projekte. Keičiamo Valstybės tarnybos įstatymo 17¹ straipsnio 2 dalyje siūloma Vyriausybei suteikti įgaliojimus papildomai reglamentuoti ir mentorystės organizavimo, vykdymo ir priežiūros tvarką, tačiau Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nėra pagrįstas poreikis reguliuoti minėtus santykius, nėra nurodytos problemos, kurioms įtakos turi teisinio reguliavimo nebuvimas (stoka). Keičiamo Valstybės tarnybos įstatymo 17¹ straipsnio 3 dalyje ir 30 straipsnio 2 dalyje nustatoma, kad karjeros valstybės tarnautojui, kai jis teikia mentorius pagalbą, skiriama ir mokama speciali priemoka, kuri negali būti mažesnė kaip 10 procentų ir didesnė kaip 15 procentų karjeros valstybės tarnautojo pareiginės algos. Pažymėtina, kad šios priemokos įtvirtinimas yra perteklinis, nes ir šiuo metu yra galimybė karjeros valstybės tarnautojui, kuriam pavesta teikti valstybės tarnautojams pagalbą įgyti ar patobulinti turimas ar reikiamas pareigoms eiti žinias, kompetencijas, gebėjimus, skirti ir mokėti Valstybės tarnybos įstatymo 30 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytą priemoką už papildomų užduočių, suformuluotų

raštu, atlikimą, kai atliekamos pareigybės aprašyme nenurodytos funkcijos (tokia priemoka negali būti mažesnė kaip 10 procentų ir didesnė kaip 40 procentų karjeros valstybės tarnautojo pareiginės algos). Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad siūlomas teisinis reguliavimas yra procedūrinio pobūdžio, pernelyg detalus, nelankstus, todėl ribojantis valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vadovų diskreciją spręsti dėl mentoriaus pagalbos suteikimo valstybės tarnautojams. Pabrėžtina, kad teisėkūroje turi būti vadovaujama Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatytu tikslingumo principu, reiškiančiu, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis. Be to, Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ (toliau – Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa), 209.3 papunktyje įtvirtinta iniciatyva supaprastinti valstybės tarnybos teisinį reguliavimą, atsisakyti detalaus valstybės tarnybos reguliavimo įstatymais ir Vyriausybės nutarimais, sudaryti sąlygas institucijų vadovams lanksčiai valdyti personalą ir efektyviausiu būdu siekti institucijos tikslų. Įvertinus tai, kas išdėstyta, teigtina, kad Įstatymo projekto nuostatos dėl mentorystės pagalbos teikimo karjeros valstybės tarnautojams neatitinka Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos 209.3 papunkčio nuostatų, Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyto tikslingumo principo. Be to, atkreiptinas dėmesys į tai, kad Valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1176 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo įgyvendinimo“, (toliau – Valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašas) 11 punkte nustatyta, kad valstybės tarnautojui, priimtam, perkeltam ar grįžusiam į valstybės tarnautojo pareigas, valstybės tarnautojo tiesioginio vadovo siūlymu ir valstybės tarnautoją į pareigas priimančio asmens sprendimu gali būti skiriamas mentorius ir (ar) tiesioginis vadovas, gali būti sudarytas adaptacinis valstybės tarnautojo kvalifikacijos tobulinimo planas, skirtas atkurti prarastoms ar įgyti naujoms kompetencijoms, žinioms ir gebėjimams, reikalingiems valstybės tarnautojo funkcijoms atlikti. Taigi galiojantis teisinis reguliavimas leidžia valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vadovams, atsižvelgus į vadovaujamos institucijos ar įstaigos poreikius, priimti reikiamus sprendimus dėl mentoriaus pagalbos suteikimo valstybės tarnautojams.

1.3. Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 9.3.9 papunktyje nustatyta 2022 m. ketvirtajame ketvirtyje parengti ir priimti Vyriausybės nutarimą dėl ilgalaikio viešojo sektoriaus darbuotojų bei vadovų rengimo ir kompetencijų ugdymo strateginių gairių ir jų įgyvendinimo plano. Įgyvendinus šią priemonę, bus apsispręsta, kokios valstybės tarnautojų kompetencijos turės būti ugdomos ir kiek laiko jos bus ugdomos. Taip pat Vyriausybė, vykdydama Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos 209.3 papunktyje įtvirtintą iniciatyvą supaprastinti valstybės tarnybos teisinį reguliavimą, atsisakyti detalaus valstybės tarnybos reguliavimo įstatymais ir Vyriausybės nutarimais, sudaryti sąlygas institucijų vadovams lanksčiai valdyti personalą ir efektyviausiu būdu siekti institucijos tikslų, sistemiškai įvertins Valstybės tarnybos įstatymo ir kitų susijusių įstatymų nuostatas ir Seimui pateiks Valstybės tarnybos įstatymo ir kitų susijusių įstatymų pakeitimų projektus, kuriuose bus kompleksiskai sprendžiamas ir valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo bei finansavimo klausimas – siūlant valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo finansavimo šaltinius ir tvarką reglamentuoti ne Valstybės tarnybos įstatyme, bet jo

įgyvendinamuosiuose teisės aktuose. Pažymėtina ir tai, kad Valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo tvarkos apraše yra nustatytos šios valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo formos: savišvieta, mokymasis veikloje, mokymasis iš kitų asmenų, neformalusis švietimas, taip pat įtvirtinta, kad, valstybės tarnautojui einamaisiais metais prireikus tobulinti kvalifikaciją, valstybės tarnautoją į pareigas priimančias asmuo, atsižvelgdamas į valstybės tarnautojo tiesioginio vadovo motyvuotą siūlymą, įstaigos finansinę padėtį, priima sprendimą dėl valstybės tarnautojo kvalifikacijos tobulinimo turinio, formos (-ų) ir (ar) būdo (-ų) ir suteikia įgaliojimus valstybės ir savivaldybės institucijos ir įstaigos vadovui tvirtinti metinį valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo planą. Taigi, galiojantis teisinis reguliavimas leidžia valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vadovams, atsižvelgus į vadovaujamos institucijos ar įstaigos valstybės tarnautojų poreikius, priimti reikiamus sprendimus dėl valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo (*inter alia* kvalifikacijos tobulinimo trukmės, būdų ir formų). Tačiau Įstatymo projekte siūloma valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo trukmė (ne mažiau kaip 5 darbo dienos per kalendorinius metus) daro teisinį reguliavimą nelankstų ir riboja valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vadovų diskreciją spręsti dėl valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo.

2. Nepritarti Lietuvos Respublikos Seimo nario K. Vilkausko 2021 m. kovo 30 d. pasiūlymams dėl Įstatymo projekto dėl šio nutarimo 1.2 papunktyje nurodytų priežasčių.

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras